

การปฏิรูปการศึกษาไทยให้สำเร็จ ต้องปฏิรูปทั้งระบบ โดย เพชร เหมือนพันธ์

● นำเสนอเมื่อ 24 ก.พ. 2560

การปล่อยระยะเวลาให้ล่วงเลยไปโดยที่ยังมองไม่เห็นหนทางที่จะแก้ปัญหาค่าความตกต่ำของคุณภาพการศึกษาไทย ย่อมมีหายนะรออยู่ข้างหน้า สารพัดเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ นำมาแก้ปัญหการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ STEM หรือ ปตอ. (ประกาศนียบัตรเตรียมอาชีพศึกษาในระดับมัธยมศึกษา) ก็เปรียบเสมือนกับการปะผุอุดรอยรั่วของทองเรือเพื่อกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท้องเรือทำให้จมลงไปได้น้ำได้เท่านั้น

เวลาที่สูญเสียไปคือต้นทุนของประเทศ โลกยุคนี้กำลังเผชิญอยู่กับการแข่งขันทั้งทางการค้าและทางเทคโนโลยี โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุค New Digital World ไปแล้ว บัดนี้ประเทศที่เคยตามหลังเรามาทางๆ กำลังจะแซงขึ้นหน้าประเทศเราอย่างน่าประหลาดใจ ทั้งๆ ที่เราได้อัดฉีดงบประมาณทุ่มเทลงไปอย่างมากมาย แต่ก็ไม่ทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นได้ อาการป่วยยังคงซึมลึก ดูได้จากผลการสอบ PISA คราวล่าสุด แล้วจะให้ผู้ปกครองนักเรียนหรือชาวบ้านที่ไม่มีทางเลือก ไม่รู้สึกกระวนกระวายใจในอนาคตของบุตรหลานของเขาได้อย่างไร

ในสามก๊ก อั้งอัน เมื่อกำจัด ตังโตะ ได้แล้ว ก็ได้รับแต่งตั้งจากฮ่องเต้ให้เป็นอุปราช เมื่อต้องเผชิญหน้ากับปัญหาไม่เชื่อคำแนะนำของ ตันกง สหายคนสนิท ที่เสนอให้ออกาสแก ลิชุย กุยก็ ลูกน้องเก่าของตังโตะ ที่ได้ทำหนังสือมาเพื่อขอมอบตัว กลับตัดสินใจผิดพลาด สั่งให้แม่ทัพชื่อ ลิโป ลุยหวังเผด็จศึก จนทำให้ศัตรูที่จนตรอกเหลือทางรอดทางเดียวคือหันกลับมาสูบกยัดเมืองหลวงคืน ในที่สุดก็ต่อตายนศัตรูที่บุกมาไม่ได้ ตองพายแพแล้วถูกทหารชาศึกกรมประชาทัณฑ์จมนตายในที่สุด บทเรียนในครั้งนั้นคือ การวางแผนนโยบายที่ผิดพลาด "เดินหมากผิดแค่ตัวเดียวทำให้เสียทั้งกระดาน"

การปฏิรูปการศึกษาไทยจะต้องปฏิรูปทั้งระบบ ต้องกล้าหาญและวางแผนวางนโยบายให้ถูกต้อง แม้จะต้องรื้อทั้งระบบก็ต้องยอม จะมามีวันประมุขรอยรั่วของเกาอยู่อย่างทุกวันนี้ไม่ได้ ต้องมีทฤษฎีอ้างอิง มีงานวิจัยที่น่าเชื่อถือมารองรับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในอดีตที่ผ่านมามันล้าสมัยไปหมดแล้ว ระบบเก่าๆ เปื่อยผุพังไปหมดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนซึ่งนักเรียนทั้งวันอยู่ในห้อง การวัดผลการเรียน การสอบ Gat Pat การสอบ O-Net, A-Net การสอบแก 0 ร. มส. การให้ผ่านโดยไม่มีเรียนซ้ำชั้น หรือการประเมิน ผลงานของครู มันคือระบบเก่าที่เละที่สุด

บทความฉบับที่แล้ว ผู้เขียนได้นำเสนอให้ท่านนายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตัดสินใจทำการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ Action Research โดยส่งนักวิจัยหรือครู ไปศึกษาวิจัยในประเทศที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ ใน 5 ประเทศ เช่น สิงคโปร์ เกาหลี ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟินแลนด์ เป็นต้น ในบทความฉบับนี้อาจเสนอท่านนายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์

เลือกทำวิจัยแบบ Case study research model หรือแบบ Mix model ก็ได้ จะใช้เงินลงทุนประมาณ 100-200 ล้านบาท ซึ่งไม่มากมายอะไรเลยเมื่อเทียบกับเวลาที่เรารอคอยเสียไป
ส่วนเค้าโครงการวิจัยทางตอนเหนือผู้เชี่ยวชาญจัดทำนำเสนอให้ตรงกับประเด็นปัญหา การวิจัยอาจใช้เวลาถึงหนึ่งปี การแก้ปัญหาที่ผ่านมาเราใช้เพียงการวิเคราะห์ปัญหาและหาทางเลือกอย่างตื้นเขิน (Shallow Analyses) ใช้เพียงสามัญสำนึก หรือคิดเอาเอง จึงแก้ปัญหาไม่ถูกจุด คุณภาพการศึกษาไทยจึงได้ดัมพ์หัวต่ำลงไปเรื่อยๆ

ปัจจุบัน เรามีตัวอย่างสถาบันการศึกษาที่ทันสมัยเป็น Modern School ให้เห็น ทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ เช่น โรงเรียนนานาชาติที่ประสบผลสำเร็จในหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยเอเซียของ ดร.วิพรรค เรืองวิทยา ที่ชลบุรี ทานนำรูปแบบการจัดการโรงเรียนมาจากอังกฤษ Imperial College หองเรียนหนึ่งมีนักเรียนบรรจุอยู่เพียงหองละ 15 คน เด็กนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการเรียน วัฒนธรรมองค์กรภายในโรงเรียนมีความแตกต่างจากโรงเรียนในแบบไทยๆ อย่างมาก หรืออีกตัวอย่าง โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ต้นแบบวิทยาศาสตร์ ที่มีคะแนน PISA ไกลเคียงกับประเทศชั้นนำในระดับโลก
มีหลายประเทศในโลกที่เขาจัดเวลาเรียนเพียงครึ่งวันแต่คุณภาพการศึกษาของเขากลับสูงขึ้น เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม และญี่ปุ่น

เด็กยุคใหม่เกิดมาพร้อมกับ Digital การพัฒนาตนเอง การเรียน การลงทุนใช้ระยะเวลาสั้นๆ กิจกรรมการเรียนบางรายวิชาก็เป็นแบบ on line learning
คุณสมบัติพื้นฐานของคนในยุคนี้จึงต้องเป็นวัฒนธรรมสากล มีจรรยาบรรณสากล เช่น มีความซื่อสัตย์ ชยัน อดทน สูงงาน หิวกระหายที่จะใส่รู มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสืบค้นหาขอมูลได้ด้วยตนเอง สามารถในการสื่อสารภาษาสากล มีความเข้าใจผู้อื่นและทำงานร่วมมือกับคนอื่นได้ มีทักษะที่จำเป็นในอนาคต มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะไปพัฒนาตนเองต่อไปได้

รัฐบาลต้องปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาในทุกๆระดับโดยเร่งด่วน
ต้องจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และต้องให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของ ผู้เรียน
เด็กที่จบหลักสูตรในแต่ละระดับต้องสามารถนำความรู้ทักษะประสบการณ์ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้
ผู้เขียนได้มีโอกาสสนทนากับช่างก่อสร้าง เขาบอกว่าเขาเรียนจบชั้น ป.6 ไม่มีเงินเรียนต่อ พ่อแม่มีลูกหลายคน จึงตามญาติลงมาทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ แรกเริ่มก็ช่วยงานขนหินปูนทราย เดินเหล็กผูกเหล็ก หิวถึงปูน ต่อมาก็เป็นช่างเชื่อมเหล็ก ปักผังตั้งแบบวางเสา พัฒนาตนเองมาเรื่อยๆ จนอ่านแบบเป็น ส่งวัสดุได้ รับเหมามาเป็น แล้วก็พัฒนาตนเองมาเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง เป็นเจ้าของกิจการ ผู้เขียนถามช่างว่า
ความรู้ที่ได้มาจากการเรียนจบชั้น ป.6 ได้นำมาใช้บ้างหรือไม่ เขาตอบว่าก็สามารถนำมาใช้อื่นรายการต่างๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษได้บ้าง ความรู้ทางคณิตศาสตร์ก็สามารถนำมาคิดคำนวณหาต้นทุนกำไรได้ นำมาทำบัญชีรับจ่ายง่ายๆ ได้ มีความเข้าใจในสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมการเมืองแบบทั่วไป

เด็กที่เรียนจบเพียงชั้น ม.3 ไม่สามารถเรียนต่อก็ออกหางานหาเงินเลี้ยงตัวเองช่วยพ่อแม่ได้
เด็กเหล่านี้มีบางคนขณะเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมักไม่ค่อยสนใจเรียน เพราะเขารู้ตัวเองว่าถึงจะตั้งใจเรียนได้อย่างไรก็ไม่มีโอกาสที่จะได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น
เด็กจึงกังวลถึงแต่เรื่องจะออกไปหาเงินเลี้ยงชีวิต หรือไม่บางคนก็เกเรไปเลย
ถามว่าหลักสูตรการศึกษาไทยได้เตรียมสอนทักษะในการทำมาหากินให้เด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้เพียงพอหรือไม่ ในหลายประเทศ เช่น ยุโรป อเมริกา สิงคโปร์
เด็กที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถทำงานหาเงินเลี้ยงตนเองได้ เด็กที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.6 เด็กไทยทางโรงเรียนได้สอนทักษะอะไรบางอย่างเพื่อให้เขาสามารถนำความรู้ในระดับชั้น ม.ปลายมาประกอบอาชีพได้ ในหลายประเทศเด็กขณะที่เรียนอยู่ได้ออกมาทำงาน पार्टไทม์ หาเงินใช้ส่วนตัวได้ เช่น ที่สิงคโปร์ เยอรมนี ญี่ปุ่น เป็นต้น บางคนออกจากระบบโรงเรียนเพื่อประกอบอาชีพได้เลย
ถามว่าระบบการศึกษาไทยได้มีหลักสูตรวิชาชีพให้เด็กในแต่ละระดับชั้นเพียงพอหรือไม่

เด็กไทยที่เรียนจบในระดับชั้นปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะทำงานอิสระ เป็นผู้ประกอบการเองได้หรือไม่ หรือรอเพื่อจะสอบบรรจุเป็นพนักงานลูกจ้างรายเดือนไปตลอดชีวิตได้เท่านั้น หลักสูตรแต่ละระดับต้องให้ความรู้ทักษะทางด้านประกอบอาชีพ ผ่านการฝึกปฏิบัติในงานในภาคสนาม มีทักษะในทางการเงินการบัญชี มีความกล้าหาญที่จะเป็นผู้ประกอบการเองได้ หลักสูตรที่ผ่านมามีทักษะที่สำคัญในชีวิต ทางโรงเรียนกลับไม่ได้สอน เรียนจบมาแล้วต้องไปค้นหาเอาเอง ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาไทยต้องปฏิรูปทั้งระบบจึงจะไปรอด

เมื่อวันเสาร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2560 ที่ผ่านมา ผู้เขียนได้มีโอกาสไปกับเพื่อนชาว Bosnia ที่ สปป.ลาว นครเวียงจันทน์ ได้ไปเยี่ยมสำนักงานของเด็กหนุ่มสาวรุ่นใหม่ของลาว อายุ 20 ปีปลาย-30 ปีต้นๆ ที่เปิดกิจการร้านเกมกระดาน (Board Game) เป็นธุรกิจแบบ ช่วยเหลือสังคม (Social Entrepreneur) เจ้าของกิจการเป็นเด็กหนุ่มสาวรุ่นใหม่ของลาว เรียนจบการศึกษามาจากออสเตรเลีย 2 คน อเมริกา 1 คน เปิดร้านเกมกระดาน (Board Game) พวกเขามีวัตถุประสงค์เพื่อนำระบบเกมกระดานเข้าสู่สังคมของคนรุ่นใหม่ของลาว และเพื่อธุรกิจด้วย มีกลุ่มเยาวชนลาวที่เล่นเกมอยู่ในวันนั้นประมาณ 20 คน ส่วนหนึ่งเป็นเด็กที่กำลังเรียนในมหาวิทยาลัยของลาว มาจากโรงเรียนพรสวรรค์ ซึ่งเป็นโรงเรียนชั้นนำของลาว มาจากโรงเรียนนานาชาติในลาว และมีบางส่วนที่เรียนจบมหาวิทยาลัยมาแล้ว ในร้านไม่มีเครื่องตีแมลงกอล

เกมกระดาน (Board Game) จะช่วยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน การเจรจาต่อรอง การตัดสินใจ การศึกษาพฤติกรรมของคุณ เป็นการแข่งขันเพื่อชนะและเพื่อความร่วมมือ เป็นกิจกรรมที่จะช่วยดึงเด็กออกจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ หน้าจอโทรศัพท์มือถือ หน้าจอทีวี ช่วยให้คนในสังคมได้เห็นหน้าเขาหากันได้พบปะพูดคุยสนทนา หรือทำให้คนในครอบครัวได้เห็นหน้าเข้ามาพูดคุยกัน เขาจะพยายามนำเกมกระดานเหล่านี้เข้าสู่สถาบันการศึกษาของลาว โดยจะนำเขาไปในลักษณะเปิดเป็นชุมนุม (Club) เป็นชมรมของนักเรียนนักศึกษา แล้วขยายไปทั่วประเทศ ผู้เขียนถามว่าเกมกระดานมีคนเล่นในประเทศลาวอยู่มากเพียงใด ได้รับคำตอบว่า ขณะนี้มีกลุ่มคนในลาวที่สนใจเล่นอยู่ 2 กลุ่ม คือกลุ่มของเขาเองนี้กลุ่มหนึ่ง และกลุ่มฝรั่งนานาชาติ (Expat) ที่อยู่ในเวียงจันทน์อีกกลุ่มหนึ่ง ส่วนในประเทศไทย เกมกระดาน (Board Game) มีห้างหุ้นส่วนแรกที่น่าเข้ามาเปิดกิจการในเมืองไทยจนได้รับใบอนุญาตถูกต้อง ตั้งอยู่แถวสุขุมวิท พระโขนง BTS ขณะนี้ได้เผยแพร่ข่าวสู่สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยไทยบางแล้ว และได้ขยายกิจการไปยังพม่า เขมร และลาว ในอนาคตเกมกระดานจะเข้าไปสู่สถานศึกษาในรูปแบบของชมรม สมาคม สโมสร มีการจัดการแข่งขันเพื่อหาแชมป์ในระดับโลก เกมกระดาน (Board Game) จะช่วยยกระดับการรู้จักคิดวิเคราะห์ให้กับเด็กได้มากกว่าที่จะให้ครูสอนให้เด็กรู้จักคิดเป็น การสอนคนให้รู้จักคิดวิเคราะห์หมั่นต้องมีเครื่องมือครับ

ขอบคุณที่มาเนื้อหาจาก [มติชน ฉบับวันที่ 24 ก.พ. 2560 \(กรอบข่าย\)](#)